

เมื่อเกิดวิกฤติ Covid-19 จะจ่ายค่าจ้างกันอย่างไร

พรเทพ ทวีกาญจน์

ผู้บริหารสำนักทรัพยากรบุคคล

บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)

จาก สถานการณ์ปัจจุบันการแพร่ระบาดของ “ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019” หรือเรียกว่า Covid-19 ที่แพร่ระบาดหนักในประเทศจีน และอีกหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยเราด้วย แต่ละสถานที่ไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการหรือภาคเอกชน ได้มีมาตรการในการป้องกันเพื่อมิให้คนของตนเองได้รับเชื้อจากการแพร่ระบาดหรือเป็นพาหนะในการนำโรคไปยังผู้อื่น แนวโน้มของโรคระบาดไปมากกว่านี้ ผู้ติดเชื้อเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ รัฐอาจจะต้องประกาศภาวะฉุกเฉินขึ้นได้ แม้ยังไม่เกิดแต่นายจ้างต้องคิดเตรียมตัวไว้บ้าง แผนการต่างๆ มาตรการต่างๆ ต้องคิดเผื่อหาก Covid-19 ไม่สามารถควบคุมได้ทำให้นายจ้างต้องหยุดกิจการ ปัญหาว่านายจ้างต้องจ่ายค่าจ้างกันอย่างไร

การหยุดกิจการชั่วคราว ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานให้สิทธินายจ้างที่จะขอหยุดกิจการชั่วคราวเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดได้ตามมาตรา 75 ที่บัญญัติไว้ว่า “ในกรณีที่นายจ้างมีความจำเป็นโดยเหตุหนึ่งเหตุใดที่สำคัญอันมีผลกระทบต่อประกอบการของนายจ้าง จนทำให้นายจ้างไม่สามารถประกอบการได้ตามปกติซึ่งมิใช่เหตุสุดวิสัยต้องหยุดกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราว ให้นายจ้างจ่ายเงินให้แก่ลูกจ้างไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบห้าของค่าจ้างในวันทำงานที่ลูกจ้างได้รับก่อนนายจ้างหยุดกิจการตลอด ระยะเวลาที่นายจ้างไม่ได้ให้ลูกจ้างทำงาน”

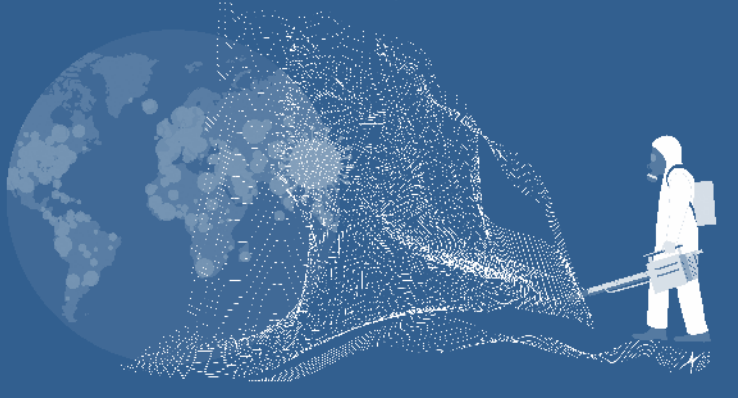
นายจ้างอาจใช้มาตรการหยุดกิจการชั่วคราวตามมาตรา 75 นี้ก็ได้ แต่มาตรานี้การหยุดกิจการชั่วคราวมี 2 อย่าง คือ หยุดแล้วจ่ายเงินร้อยละ 75 ของค่าจ้าง กับหยุดแล้วไม่ต้องจ่ายเลย

การหยุดกิจการชั่วคราวนั้น กฎหมายกำหนดว่ากรณีที่นายจ้าง “มีเหตุจำเป็น” ต้องหยุดกิจการชั่วคราวที่ไม่ใช่ “เหตุสุดวิสัย” ทำให้นายจ้างไม่สามารถประกอบการได้ตามปกติให้นายจ้างต้องจ่ายเงินแก่ลูกจ้างไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของค่าจ้างในวันทำงานก่อนหยุดกิจการชั่วคราว แต่ถ้าเป็นเหตุสุดวิสัยนายจ้างไม่ต้องจ่ายเงินร้อยละ 75 ของ ค่าจ้างในวันทำงานก่อนหยุดกิจการชั่วคราว ปัญหาว่า “เหตุสุดวิสัย” คืออะไร และการหยุดกิจการชั่วคราวเพราะการแพร่ระบาดของเชื้อ Covid-19 จะต้องจ่ายเงินแก่ลูกจ้างหรือไม่ ต้องพิจารณาว่า “เหตุสุดวิสัย” คืออะไรความหมายมีแค่ไหน

คำว่าเหตุสุดวิสัย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 8 บัญญัติว่า “เหตุสุดวิสัย” หมายความว่า เหตุใดๆ อันจะเกิดขึ้นจะให้ผลพิบัติก็ดี เป็นเหตุอันที่ไม่อาจป้องกันได้ แม้ทั้งบุคคล

Coronavirus pandemic

ผู้ต้องประสบหรือใกล้จะประสบเหตุนั้น จะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายจากบุคคลในฐานะ และภาวะเช่นนั้น หรือเรียกว่า “วิญญูชน” คนทั่วไปที่จะระมัดระวังได้ เช่นว่านั้นได้ ดังนั้น เหตุสุดวิสัยจึงเป็นเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้ ไม่ได้ประมาทเลินเล่อ ไม่อาจโทษใครได้ แม้จะระมัดระวังตามสมควรแล้วก็ตาม ซึ่งเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้ อาจเกิดจากธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว ซินามิ พายุฟ้าผ่า อีกทั้งเหตุนี้ผู้ประสบภัยไม่ว่าจะเป็นนายจ้างหรือลูกจ้าง ไม่ได้ก่อให้เกิดขึ้น

สำหรับปัญหาว่าการแพร่ระบาดของ Covid-19 หากระบาดจนกระทั่งควบคุมไม่ได้ ต้องประกาศภาวะฉุกเฉินเป็นเหตุสุดวิสัยหรือไม่ จึงต้องพิจารณาดังนี้ว่า Covid-19 เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือไม่ การแพร่ระบาดของ Covid-19 เป็นสิ่งที่เราสามารถขัดขวาง หรือหลีกเลี่ยงได้หรือไม่ และการแพร่ระบาดนั้นเราเอาชนะได้หรือไม่ หรือเราป้องกันได้หรือไม่

จากข้อพิจารณาข้างต้นสามารถสรุปคำตอบได้เป็น 2 แนวทาง คือ แนวทางที่หนึ่ง เชื่อดังกล่าวเกิดขึ้นโดยธรรมชาติไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นตามปกติ อย่างเช่นไข้หวัด โดยเชื่อดังกล่าวรัฐยังสามารถควบคุมการแพร่ระบาด หรือสามารถเอาชนะโรคดังกล่าวได้ ก็ไม่น่าจะเป็นเหตุสุดวิสัย หากนายจ้างหยุดกิจการชั่วคราวก็ต้องจ่ายค่าจ้างร้อยละ 75 แนวทางที่สอง หากรัฐบาลไม่สามารถควบคุมหรือป้องกัน หรือเอาชนะการแพร่ระบาดของโรคได้ จนต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ดังเช่น กรณีการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาที่เมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน ซึ่งต้องปิดเมือง ก็ถือได้ว่าเป็นเหตุสุดวิสัย แม้จะระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายจากบุคคลในฐานะ และภาวะเช่นนั้น หรือเรียกว่า “วิญญูชน” ก็ตาม เช่นนี้นายจ้างก็ไม่ต้องจ่ายค่าจ้างร้อยละ 75 ระหว่างหยุดกิจการชั่วคราว

การหยุดประกอบกิจการชั่วคราวนี้ เป็นกฎหมายที่ต้องการคุ้มครองนายจ้างกรณีที่นายจ้างประสบปัญหาที่มีความจำเป็นต้องหยุดกิจการ แต่นายจ้างยังประสงค์ประกอบกิจการต่อไป เพื่อเป็นการบรรเทาค่าใช้จ่ายของนายจ้างที่ต้องรับภาระจ่ายค่าจ้างที่ต้อง

จ่ายค่าจ้างในระหว่างหยุดงาน แต่ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการคุ้มครองลูกจ้าง หากไม่มีบทบัญญัติดังกล่าว นายจ้างไม่อาจรับภาระค่าใช้จ่ายได้ จำเป็นต้องเลิกจ้างทำให้ลูกจ้างขาดรายได้ ได้รับความเดือนร้อน จึงจำเป็นต้องบัญญัติกฎหมายขึ้นขึ้น ดังคำวินิจฉัยของศาลฎีกาในคดีหนึ่งไว้ว่า

ฎีกาที่ 8131/2553 เห็นว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 75 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีที่นายจ้างมีความจำเป็นต้องหยุดกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราวโดยเหตุหนึ่งเหตุใดที่มีสาเหตุสุดวิสัยให้นายจ้างจ่ายเงินให้แก่ลูกจ้างไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบของค่าจ้างในวันทำงานที่ลูกจ้างได้รับก่อนนายจ้างหยุดกิจการตลอดระยะเวลาที่นายจ้างไม่ได้ให้ลูกจ้างทำงาน” บทบัญญัติดังกล่าว เป็นกฎหมายที่ต้องการคุ้มครองนายจ้างในกรณีที่นายจ้างประสบปัญหาที่มีความจำเป็นต้องหยุดกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราว แต่นายจ้างยังมีความประสงค์จะประกอบกิจการของตนอีกต่อไป เพื่อเป็นการบรรเทาค่าใช้จ่ายของนายจ้าง จึงให้นายจ้างรับภาระจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างในระหว่างการหยุดงานเพียงครั้งเดียว (ปี 2541 แก้ไขเป็นร้อยละ 75) แทนที่จะต้องจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างเต็มจำนวนในระหว่างที่หยุดกิจการนั้น แต่ในขณะที่เดียวกันก็ถือว่าเป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองลูกจ้างด้วย เพราะหากไม่มีบทบัญญัติดังกล่าว นายจ้างอาจไม่สามารถรับภาระค่าใช้จ่ายในด้านแรงงานทั้งหมดได้ จำเป็นต้องเลิกจ้างลูกจ้างทำให้ลูกจ้างตกงานขาดรายได้ และได้รับความเดือดร้อนสำหรับความจำเป็นของนายจ้างที่จะยกขึ้นอ้างเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัตินี้ จะต้องเป็นความจำเป็นที่สำคัญอันจะมีผลกระทบต่อการประกอบกิจการของนายจ้างอย่างมาก ทำให้นายจ้างไม่สามารถประกอบกิจการตามปกติได้ มิใช่เป็นแต่เพียงความจำเป็นทั่วไป เล็กๆ น้อยๆ ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อกิจการของนายจ้างมากนัก อีกทั้งระยะเวลาในการแก้ไขเหตุแห่งความจำเป็นดังกล่าว จะต้องมีการกำหนดเวลาที่แน่นอนติดต่อกันอย่างพอสมควร

บทสรุปสังท้าย ในกรณีจากการแพร่ระบาดของ Covid-19 นี้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ต่อไปในภายหน้าว่าจะถึงขั้นรุนแรงแค่ไหน หากยังสามารถควบคุมได้ ยังไม่กลายเป็นวิกฤติรุนแรงยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ นายจ้างสถานประกอบการต่างๆ จะใช้เหตุนี้เป็นการหยุดกิจการชั่วคราว ต้องพิจารณาอย่างละเอียด ว่ามีความจำเป็นต้องหยุดกิจการหรือไม่ หากมีความจำเป็นแต่ยังถึงขั้นเป็นเหตุสุดวิสัยแล้ว การจ่ายค่าจ้างต้องจ่ายในอัตราร้อยละ 75 ของค่าจ้างก่อนที่หยุดกิจการนั้น แต่ถ้าหากถึงขั้นเหตุสุดวิสัยจริงๆ นายจ้างก็อาจไม่ต้องจ่ายค่าจ้างได้ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน มาตรา 75 นี้ เป็นเรื่องที่ต้องติดตามกันต่อไปว่าเหตุการณ์จะเป็นเช่นไร